

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Περιγραφή Χρηματοδοτούμενου Ερευνητικού Έργου
1η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την
ενίσχυση των Μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών και την
προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού μεγάλης αξίας

migrant

Τίτλος Ερευνητικού Έργου: Σχεδιασμός της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε παιδιά νεομεταναστών με αφετηρία τις πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού τους

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Δημήτριος Κουτσογιάννης

Φιλικός προς τον αναγνώστη τίτλος: Migrant

Επιστημονική Περιοχή: Κοινωνικές Επιστήμες,
Εκπαιδευτικές Επιστήμες, Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία

Φορέας Προέλευσης και Χώρα: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης, Ελλάδα

Φορέας Υποδοχής: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης

Συνεργαζόμενοι Φορείς:
Macquarie University, Australia
University of Hamburg, Germany

Ιστοσελίδα προβολής του Έργου: migrant.web.auth.gr

Ποσό Χρηματοδότησης: 149.820 €

Διάρκεια Χρηματοδότησης: 36 μήνες

Σύνοψη Ερευνητικού Έργου

Το παρόν έργο επιχειρεί να διερευνήσει τις πρακτικές γραμματισμού Ελλήνων και Ελληνίδων εφήβων με νεομεταναστευτικό υπόβαθρο σε Αυστραλία και Γερμανία. Εστίαση θα δοθεί στις ψηφιακές πρακτικές γραμματισμού των εφήβων και θα αναζητηθούν συνέχειες και ρήξεις μεταξύ των πρακτικών των παιδιών και των στρατηγικών και ιδεολογιών των γονέων τους. Απώτερος στόχος αυτής της ερευνητικής προσπάθειας είναι ο σχεδιασμός διδακτικών πρακτικών για την Νέα Ελληνική Γλώσσα, πρακτικών που θα λαμβάνουν υπόψη τις ταυτότητες των παιδιών.

Η έρευνα περιλαμβάνει τέσσερα στάδια: δημιουργία μεθοδολογικού πλαισίου, συλλογή ερευνητικού υλικού, ανάλυση του υλικού, παραγωγή διδακτικών προτάσεων.

Μεθοδολογικά, η έρευνα κινείται κυρίως στο χώρο της Κοινωνιογλωσσολογίας της Παγκοσμιοποίησης, των Νέων Σπουδών στο Γραμματισμό και της Ανάλυσης Δικτύων, ενώ αξιοποιούνται επικουρικά και άλλες συναφείς προσεγγίσεις.

Όσον αφορά τη συλλογή του υλικού, θα αναζητηθούν έφηβοι/ες ηλικίας 11-15 ετών που να έχουν μεγαλώσει στην Ελλάδα τουλάχιστον τα 5 πρώτα έτη της ζωής τους και να βρίσκονται στην χώρα εγκατάστασης (Αυστραλία/ Γερμανία) για τουλάχιστον 2 έτη. Η συλλογή υλικού θα πραγματοποιηθεί σε δύο φάσεις: αρχικά, θα διεξαχθούν 40 διαδικτυακές συνεντεύξεις με νεομετανάστες εφήβους κι έναν γονέα / κηδεμόνα τους (20 συνεντεύξεις με νεομετανάστες από κάθε χώρα). Οι συνεντεύξεις στοχεύουν στην χαρτογράφηση της καθημερινότητας του/της εφήβου, σχολικής και μη, και στις αντιλήψεις των γονέων που επηρεάζουν τη συγκεκριμένη καθημερινότητα. Μεταγενέστερα, θα πραγματοποιηθεί έρευνα πεδίου με 30 μελέτες περίπτωσης (15 από κάθε χώρα), η οποία θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, συνεντεύξεις με τους συμμετέχοντες και τους γονείς τους, συμπλήρωση ημερολογίων από τους συμμετέχοντες και παρακολούθηση της δραστηριότητάς τους σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Το σύνολο του υλικού θα αναλυθεί με το λογισμικό NVivo, βάσει κατηγοριών που θα προκύψουν από μια αρχική συνεξέταση των δεδομένων.

Τέλος, με εφελθτήριο την αναλυτική διαδικασία που θα έχει προηγηθεί, θα σχεδιαστούν γλωσσολογικές πρακτικές ανταποκρινόμενες στην σύνθετη πραγματικότητα και τις ανάγκες των παιδιών με νεομεταναστευτικό υπόβαθρο. Οι προτάσεις θα κοινοποιηθούν στο Υπουργείο Παιδείας, ώστε να ενταχθούν στην εκπαιδευτική του πολιτική για τους Έλληνες της ομογένειας.

Πρωτοτυπία του Ερευνητικού Έργου

Η παρούσα έρευνα παρουσιάζει πρωτοτυπία τόσο από ερευνητική όσο και από μεθοδολογική άποψη.

Καταρχάς, για πρώτη φορά θα διεξαχθεί μια διεθνικά προσανατολισμένη έρευνα που να εστιάζει στις γλωσσικές και παιδαγωγικές πρακτικές της Ελληνικής Διασποράς προκειμένου να συνεισφέρει στη βελτίωση της διδασκαλίας της Νεοελληνικής γλώσσας. Επιπλέον, ο πλούτος του υλικού που θα συλλεχθεί, θα χαρτογραφήσει διεξοδικά τις οικογένειες του ελληνικού “brain drain”, αναδεικνύοντας την πολυσύνθετη πραγματικότητα αυτών των οικογενειών, σε αντίθεση με παλιότερες σχετικές έρευνες που εστίαζαν σε μεμονωμένες πτυχές του φαινομένου αυτού.

Όσον αφορά μεθοδολογικές παραμέτρους, η παρούσα έρευνα θα είναι μία από τις λίγες μελέτες σε τοπικό και ευρύτερο διεθνές επίπεδο που ξεπερνούν τον «μεθοδολογικό εθνικισμό», συνδυάζοντας προσεγγίσεις από διαφορετικές παραδόσεις, στοιχείο που προσδίδει στην έρευνα έναν πραγματικά διεθνικό χαρακτήρα. Είναι μια ποιοτική έρευνα που συνδυάζεται με ποσοτικές μεθόδους (με τη χρήση του λογισμικού NVivo). Επιπλέον, δίνει έμφαση στην ανάλυση των εθνογραφικών λεπτομερειών των πρακτικών γραμματισμού των νεομεταναστών εφήβων, στην ανίχνευση συνδέσεων που αποτελούν τη βάση αυτών των πρακτικών (ρεπερτόρια ταυτότητας) και στην αποκάλυψη διαστάσεων υπερποικιλότητας και διαγλωσσικότητας στις πρακτικές τους. Τέλος, για πρώτη φορά σε παρόμοιου τύπου έρευνα θα χρησιμοποιηθεί ένας τέτοιος συνδυασμός εθνογραφίας, τεχνικών ανάλυσης λόγου και ποσοτικών μεθόδων για την ανάλυση ενός πλούσιου όγκου ποιοτικών δεδομένων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα & Αντίκτυπος του Ερευνητικού Έργου

Το παρόν έργο θα συνεισφέρει στην για πρώτη φορά ενδεδειγμένη χαρτογράφηση των πρακτικών γραμματισμού ελληνόπουλων νεομεταναστών. Μέσα από τον όγκο υλικού που θα συλλεχθεί, θα αντληθούν συμπεράσματα όχι μόνο για τις ταυτότητες των παιδιών και το είδος των πρακτικών γραμματισμού στις οποίες συμμετέχουν (σχολικές-μη σχολικές, συμβατικές-ψηφιακές), αλλά και για τον ρόλο των κοινωνικών πρωταγωνιστών σε αυτές τις επιλογές. Μερικές από τις παραμέτρους που ενδεχομένως να επηρεάζουν τις διασπορικές ταυτότητες –και θα μελετηθούν- είναι οι ακόλουθες: οικογένεια, κοινωνικο-οικονομική θέση, φύλο, ποπ κουλτούρα και ψηφιακά μέσα, αντιλήψεις για τη Ελλάδα και την ελληνική γλώσσα, θρησκεία. Φυσικά, μέσα από τη συνεξέταση των αποτελεσμάτων της ανάλυσης θα προκύψουν παιδαγωγικές προτάσεις για τη διδασκαλία της ελληνικής σε ελληνόπουλα με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Εκτός από τον επιστημονικό αντίκτυπο που περιγράφηκε, η έρευνα θα έχει και κοινωνικο-οικονομικό, καθώς θα συμβάλει στην παραγωγή διδακτικού υλικού για μια σημαντική μερίδα Ελληνισμού (οι Έλληνες νεομετανάστες αριθμούν περίπου τους 500.000). Οι προτάσεις της παρούσας έρευνας θα συνεισφέρουν στην ενίσχυση της ελληνικής ταυτότητας των νεομεταναστών, στοιχείο που θα επιτρέψει όχι μόνο τη διατήρηση των δεσμών με την Ελλάδα, αλλά και μια ομαλότερη ενδεχόμενη επιστροφή τους μελλοντικά.

Η σημασία της χρηματοδότησης

Παρακαλώ περιγράψτε εν συντομία (μέχρι 150 λέξεις) τι σημαίνει για εσάς η χρηματοδότηση του ερευνητικού έργου σας από το ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.

Η πρώτη μου εμπειρία με τον ελληνισμό της διασποράς ήταν, όταν δίδαξα την ελληνική γλώσσα σε παιδιά μεταναστών στην Ολλανδία (τέλη της δεκαετίας του 1980). Εκεί κατάλαβα ότι ξοδεύονται τεράστιοι πόροι χωρίς αποτέλεσμα και αποτελούσε έκτοτε στόχο μου να ασχοληθώ επιστημονικά με την ομογένεια. Η πρόσφατη μαζική νεομετανάστευση επέκτεινε το ενδιαφέρον μου αυτό, τόσο επειδή έχουμε τελείως διαφορετικά δεδομένα σε σχέση με το παρελθόν όσο και επειδή το ζήτημα απασχολεί ελάχιστα έως καθόλου τον επιστημονικό προβληματισμό, παρότι πρόκειται για χιλιάδες παιδιά που ξενιτεύτηκαν με τους γονείς τους. Μέσω της συγκεκριμένης χρηματοδότησης από τον ΕΛΙΔΕΚ πραγματοποιούνται πολλοί στόχοι μου παράλληλα: να επεκτείνω την εικοσαετή ερευνητική μου εμπειρία σε παιδιά και στη διδασκαλία της ελληνικής προς την κατεύθυνση των παιδιών των νεομεταναστών, να συνεισφέρουμε ως επιστημονική ομάδα σε μια νέα κατεύθυνση ως προς τη διδασκαλία της ελληνικής εκτός Ελλάδος και να τροφοδοτήσουμε τον διεθνή επιστημονικό προβληματισμό σε ζητήματα γλώσσας, παγκοσμιοποίησης και εκπαίδευσης.

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Λ. Συγγρού 185 & Σάρδεων 2
ΤΚ. 17121, Νέα Σμύρνη, Ελλάδα
210 64 12 410, 420
communication@elidek.gr
www.elidek.gr